

วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช
เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ.2493-2542)

นางสาววินี เชียงเถียร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-844-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RHETORICAL ANALYSIS OF KING RAMA IX'S SPEECH ON THE OCCASION OF HIS
MAJESTY'S BIRTHDAY (1950-1999)**

Miss Winee Chiengtian

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Art in Speech Communication**

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-844-1

วินี เรียงเถียร : วาทวิเคราะห์พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา (พ.ศ.2493-2542) (RHETORICAL ANALYSIS OF KING RAMA IX'S SPEECH ON THE OCCASION OF HIS MAJESTY'S BIRTHDAY (1950-1999))

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อรุณรรณ ปิตันธน์โอวาท, 313หน้า. ISBN 974-334-844-1.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ซึ่งศึกษาจากปริบททางบ้านเมือง โดยวิเคราะห์พระราชดำรัส จำนวนทั้งสิ้น 44 องค์ จากเอกสารการรวบรวมจากสำนักพระราชเลขานุการ และหนังสือพิมพ์รายวัน ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2493-2542 วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ด้วยท ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษามี 1.แก่นเรื่องสำคัญเกี่ยวข้องกับสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะในช่วงสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จนถึงสมัยนายชวน หลีกภัย(พ.ศ.2500-2542) 2.สะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในช่วงหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 จนถึงสมัยนายชวน หลีกภัย (พ.ศ.2519-2542) 3.เน้นเรื่องคุณธรรมและการพัฒนาสอดคล้องกับปริบททางบ้านเมือง โดยแก่นเรื่องสำคัญด้านคุณธรรมตั้งแต่สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม จนถึงสมัยเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 โดยทรงกล่าวได้สอดคล้องกับปริบททางบ้านเมือง และตั้งแต่สมัยรัฐบาลนายสัญญา หลีกภัย 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 จนถึงสมัยนายชวน หลีกภัย (พ.ศ.2519-2542) พระราชดำรัสที่พระราชทานได้เน้นเรื่องคุณธรรม และการพัฒนาสอดคล้องกันไปกับปริบททางบ้านเมือง และ 4.ทรงใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในช่วงปริบทแรก ๆ พระราชดำรัสเป็นการรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ และทรงอ่านจากต้นฉบับ ทำให้สำนวนภาษาที่ใช้ เรียบง่าย สั้น และกระชับ เมื่อเริ่มพระราชทานพระราชดำรัสโดยไม่มีการเขียนไว้ล่วงหน้า การใช้ภาษาจึงมีความหลากหลายขึ้น และใช้วิธีการโน้มน้าวใจด้วยการอ้างเหตุผลต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ฟังคล้อยตามและนำไปสู่การปฏิบัติ

ภาควิชา วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
สาขาวิชา วาทวิทยา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติ วิณี เรียงเถียร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อรุณรรณ ปิตันธน์โอวาท

##4185145628 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD : ROYAL SPEECH / RHETORICAL ANALYSIS

WINEE CHIENGTIAN : RHETORICAL ANALYSIS OF KING RAMA IX'S
SPEECH ON THE OCCASION OF HIS MAJESTY'S BIRTHDAY (1950-1999).

THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.ORANAN PILUNOWAD, PH.D. 313 pp.

ISBN 974-334-844-1.

This thesis is qualitative research. Its objectives are to study the signification and political context of 44 speeches collected by the Office of his Majesty's Principal Secretary and presented in daily newspapers from the year 1954 to 1999. The methodology used comprises historical and textual research and content analysis

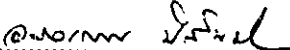
The study shows that 1) royal speeches had as their themes as follows : Thai society, economy, and politics, especially during the premiership period of Field Marshal Sarit Thanarat up to the period of Chuan Leekpai (1957-1999); 2) the speeches manifested King Rama IX's vision in developing the country. Emphasis was always made on national development in his speeches and this was obvious during the period after October 6, 1996 up to the period of Chuan Leekpai (1966-1999); 3) the content emphasized values and development in concordance with political context. The focal point made during the premiership period of Field Marshal Phiboonsongkram (1948) up to October 6, 1966 was on values, whereas values and development in concordance with political context were emphasized in the speeches after October 6, 1966 up to the period of Prime Minister Chuan Leekpai (1999); and 4) the speeches showed efficiency in using language for communication. Compared to the speeches made earlier which were simple, concise and prescribed, the current ones were unprescribed and contained lots of examples, simile, and metaphors, as well as reasons - reflections of causes and effects. The consequences of this might be better understanding and real practice on the part of the audience.

ภาควิชา...วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง...

สาขาวิชา.....วาทวิทยา.....

ปีการศึกษา 2542.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ปิลาพันธ์โหวาท อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความรู้ คำแนะนำด้วยความเต็มใจ และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ บางส่วนได้รับมาจาก ทุนอุดหนุนการวิจัยจากท่านผู้หญิงเชิญ พิศลบุตร จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนที่แสนดี คุณศุภกลมา น เอี่ยมโอกาส ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา และที่สำคัญขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดาซึ่งมีส่วนสนับสนุนในด้านการเงิน คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

วินี เชียงเดียว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ปัญหำนำในการวิจัย	3
1.5 สมมติฐานการวิจัย	4
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย	4
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเรื่องธรรมาชาและทศพิธราชธรรม	6
2.2 แนวคิดเรื่องการสื่อสารเพื่อการพัฒนา	9
2.3 แนวคิดเรื่องวาทศาสตร์ของอริสโตเติลและแนวคิดตามทฤษฎีของ ไอ.เอ.ริชาร์ด	12
2.4 ทฤษฎีการโน้มน้าวใจด้วยบุคลิกความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร	12
2.5 แนวคิดเรื่องปรับทของวาตะตามแนวอริสโตเติล และลอย บิทเซอร์	15
2.6 ทฤษฎีการอ้างเหตุผลของสตีเฟน ทูมิมิน	19
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อโน้มน้าวใจ	23
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

3	วิธีดำเนินการวิจัย	35
	3.1 การวิเคราะห์ข้อมูล	35
	3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
4	ผลการวิจัย	36
	4.1 ปรับปรุงการเมืองสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม	37
	4.2 วิเคราะห์พระราชดำรัส ปี พ.ศ.2493-2500	41
	4.3 ปรับปรุงการเมืองสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จนถึง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516	48
	4.4 วิเคราะห์พระราชดำรัส ปี 2501-2510	53
	4.5 วิเคราะห์พระราชดำรัส ปี 2511-2516	64
	4.6 ปรับปรุงการเมืองสมัยรัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ จนถึง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2519	72
	4.7 วิเคราะห์พระราชดำรัส ปี 2517-2519	76
	4.8 ปรับปรุงการเมืองสมัยหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จนถึง รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์	83
	4.9 วิเคราะห์พระราชดำรัส ปี 2520-2530	87
	4.10 ปรับปรุงการเมืองรัฐบาลมาจากการเลือกตั้ง	101
	4.11 วิเคราะห์พระราชดำรัส ปี 2531-2542	106
5	สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	125
	5.1 สรุปผลการวิจัย	125
	5.2 อภิปรายผลการวิจัย	133
	5.3 ข้อเสนอแนะ	138
	รายการอ้างอิง	139
	บรรณานุกรม	146
	ภาคผนวก	150
	ภาคผนวก ก	151
	ภาคผนวก ข	157

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
1	แสดงการเน้นเนื้อหาพระราชดำรัส ปี พ.ศ.2496, พ.ศ.2498, พ.ศ.2499	43
2	แสดงการเน้นเนื้อหาพระราชดำรัส ในปี พ.ศ.2500-2510	54
3	แสดงการเน้นเนื้อหาพระราชดำรัส ในปี พ.ศ.2511-2516	65
4	แสดงการเน้นเนื้อหาพระราชดำรัส ในปี พ.ศ.2517-2519	76
5	แสดงการเน้นเนื้อหาพระราชดำรัส ในปี พ.ศ.2520-2530	87
6	แสดงการเน้นเนื้อหาพระราชดำรัส ในปี พ.ศ.2531-2542	107
7	แสดงการเปรียบเทียบการเน้นเนื้อหาในพระราชดำรัส	131

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
1	เปรียบเทียบพระราชดำรัสที่เน้นเนื้อหาในด้านต่าง ๆ	132

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย